

M.A. (Final) Sanskrit Examination, August/September 2008
Directorate of Correspondence Course
Paper – V : VEDA, UPANISAD, GITA, & VEDIC LITERATURE

- Texts : 1) Veda Bharati**
2) Kathaka Upaniṣad
3) Bhagavadgita (Adh. III, IV & V)
4) History of Vedic Literature

Time : 3 Hours

Max. Marks : 70

Note : Answer either in Kannada or English or Sanskrit.

I. द्वौ ऋचौ विशेषटिप्पण्या सह विवृणुत ।

10

- 1) तदस्य प्रियमभि पाथो अस्यां
 नरो यत्र देव्यवो मर्दन्ति ।
 उरुक्रमस्य स हि बन्धुरित्या
 विष्णोः पूदे परमे मध्व उत्सः ॥
- 2) प्र सीमादित्यो असृजद्विधृतीं
 ऋतं सिन्धवो वरुणस्य श्रन्ति ।
 न श्राम्यन्ति न वि मुचन्त्येते
 वयो न प्पत् रघुया परिज्मन् ॥
- 3) श्रेष्ठो जातस्य रुद्र श्रियासिं
 तुवस्तमस्तवसो वज्रबाहो ।
 पर्विणः पारमहंसः स्वस्ति
 विश्वा अभीतो रपसो युयोधी ॥

II. वरुणसूक्तोक्तप्रकारेण वरुणदेवतामहिमां विवृणुत ।

10

अथवा

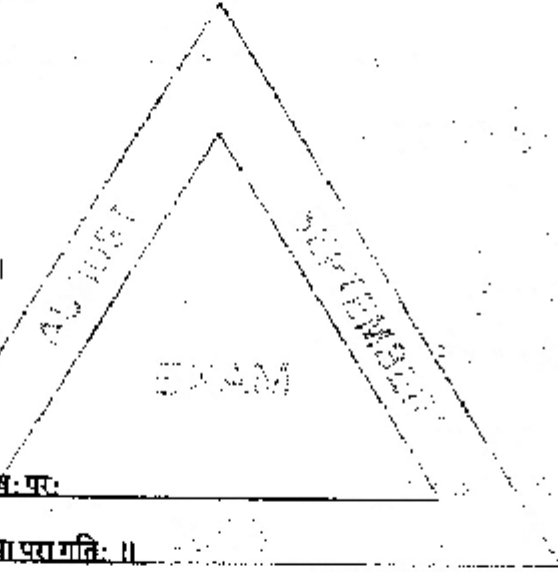
विष्णुसूक्तानुसारेण विष्णुदेवतावैशिष्ट्यं विशदयत ।

P.T.O.

III. द्वयोः मन्त्रयोः अर्थं स्पष्टीकुरुत

10

- 1) शान्तसकल्पः सुमना सन्था स्यात्
वीतमन्युगीतमो माभिमृत्यो ।
त्वत्प्रसृष्टं माभिवदेत् प्रतीत
एतत् त्रयाणां प्रथमं वरं वृणे ॥
- 2) न तत्र सूर्यो भाति न चन्द्रतारकं
नेमा विद्युत्तो भान्ति कुतोऽयमग्निः ।
तमेव भान्तमनुभाति सर्वं
तस्य भासा सर्वभित्तं विभाति ॥
- 3) न जायते म्रियते वा विपश्चित्
नायं कुतश्चिन्न बभूव कश्चित् ।
अजो नित्यः शश्वतोऽयं पुराणो
न हन्यते हन्यमाने शरीरे ॥
- 4) महतः परमव्यक्तं अव्यक्तात्पुरुषः परः
पुरुषान्न परं किञ्चित्सा काष्ठा सा परा गतिः ॥

IV. कठोपनिषदुक्तप्रकारेण परमात्मस्वरूपं विवृणुत ।

10

अथवा

“मृत्योः स मृत्युमाप्नोति य इह नानेव पश्यति” – विशदयत ।

V. अ) ‘नियतं कुरु कर्म त्वं कर्म ज्यायो ह्यकर्मणः’ – विशदयत ।

10

अथवा

“धूमेनाव्रियते व हिर्यथाऽऽदर्शो मलेन च” – विवृणुत ।

आ) द्वयोः टिप्पणीः रचयत ।

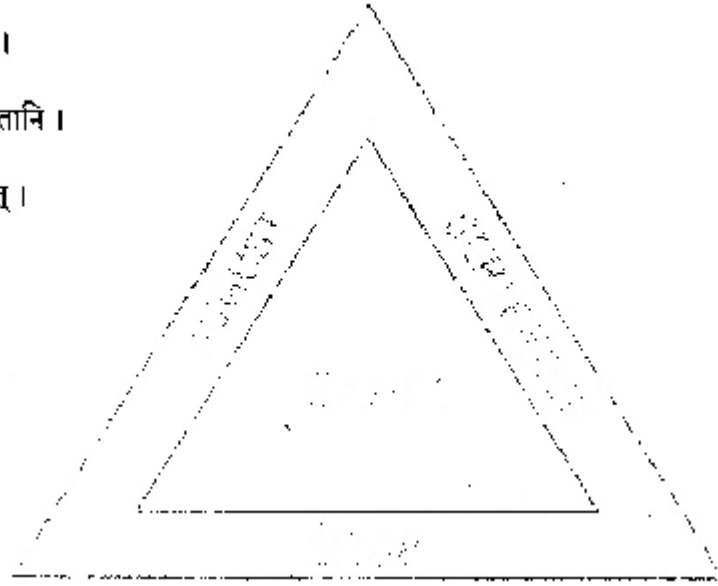
5

- 1) स्वधर्मः ।
- 2) मिथ्याचारः ।
- 3) कर्मसंन्यासः ।
- 4) गहना कर्मणो गतिः ।

VI. त्रयाणां लघु टिप्पणीः लिखत ।

15

- 1) शतपथब्राह्मणम् ।
- 2) ऋग्वेदे संवादसूक्तानि ।
- 3) ईशावास्योपनिषत् ।
- 4) कल्पसूत्राणि ।
- 5) बृहदेवता ।

M.A. (Final) Sanskrit Examination, August/September 2008

Directorate of Correspondence Course

Paper – VI : ARTHASĀSTRA, SMṚTI, EPIC AND ESSAY

Texts : 1) Arthasāstra of Kautilya (Vinayadhikarana)

2) Yajnavalkya Smṛti (Vyavaharadhyaya, 1-6 Prakaraṇās)

3) Nalopākhyana from Mahabharata

Time : 3 Hours

Max. Marks : 70

Note : Answer either in Kannada or English or Sanskrit.

I. कौटिल्योक्तदिशा विद्यासमुद्देश प्रकरणं लिखत ।

अथवा

मन्त्राधिकार प्रकरणं विवृणुत ।

10

II. द्वौ लघुटिप्पण्यौ रचयत ।

1) वार्तादण्डनीतिस्थापना ।

2) राजर्षिवृत्तम् ।

3) गूढपुरुषोत्पत्तिः ।

4) उपधाभिः ।

10

III. याज्ञवल्क्यमतेन दिव्यप्रकरणस्य त्रिषयं तत्प्रयोजनं निरूपयत ।

अथवा

दण्डपारुष्यप्रकरणस्य आशयं विशदयत ।

10

IV. द्वयोः लघुटिप्पणीं लिखत :

1) असाधारणोव्यवहारमातृका प्रकरणम् ।

2) साक्षिप्रकरणम् ।

3) लेख्यप्रकरणम् ।

V. दमयन्ती गुणानुवर्णनं कुरुत ।

10

अथवा

कलिकृत्तनलपराभवं प्रतिपादयत ।

15

VI. अधोनिर्दिष्टेषु एकमधिकृत्य संस्कृते निबन्धं लिखत ।

1) पर्यावरणं संरक्षणम् ।

2) आचार्य देवो भव ।

3) भगवद्गीतायाः वैशिष्ट्यम् ।

15

M.A. (Final) Sanskrit Examination, August/September 2008
Directorate of Correspondence Course
Paper - VII : VYAKARANA - 2 AND LINGUISTICS

Texts : 1) Siddhānta Kaumudī (From Upapada upto the end of Samāsa Prakaraṇa)
2) Linguistics (I.E.)

Time : 3 Hours

Max. Marks : 70

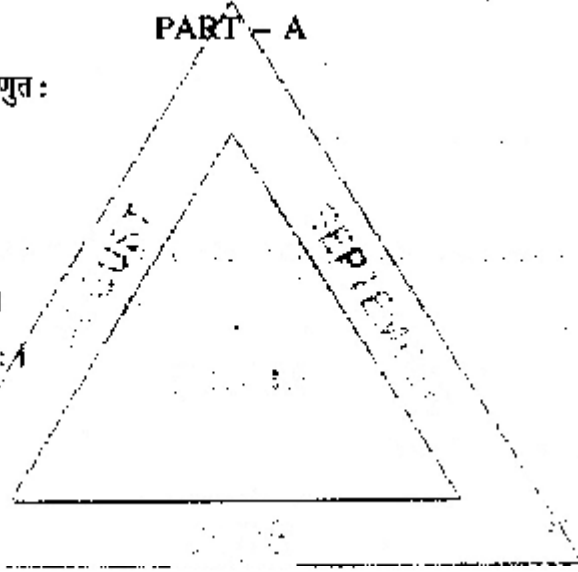
Note : Answer either in Kannada or English or in Sanskrit.

PART - A

I. चत्वारि सूत्राणि सोदाहरणं विवृणुत :

12

- 1) उपपदमतिङ् ।
- 2) न संख्यादेः समाहारे ।
- 3) छाया बाहुल्ये ।
- 4) नित्यमसिचु प्रजापेधयोः ।
- 5) पादस्य लोपोऽहस्त्यादिभ्यः ।
- 6) अजाद्यदन्तम् ।
- 7) नञस्तपुरुषात् ।
- 8) पञ्चम्याः स्तोकादिभ्यः ।

II. पञ्चानां समस्तरूपाणि सप्रमाणं रचयत ।

15

- 1) निर्गतमकुलीभ्यः ।
- 2) अष्टानां गवां समाहारः ।
- 3) सर्वा रात्रिः ।
- 4) द्वौ च दश च ।
- 5) प्रपतितं पर्णं यस्मात् ।
- 6) जाया च पतिस्व ।
- 7) केशेषु केशेषु गृहीत्वेदं युद्धं प्रवृत्तम् ।
- 8) दूरात् आगतः ।

P.T.O.

Final Year M.A. Examination, August/September 2008

Directorate of Correspondence Course

SANSKRIT

Special : Alankara - 2 (Paper - VIII)

Texts : 1) Kavya Prakasha (Ullasas 1 - 5)

2) History of Sanskrit Poetics

Time: 3 Hours

Max. Marks: 70

I. कान्तासम्मिततयोपदेशयुजे ... विवृणुत ।

10

अथवा

शब्दार्थयोः स्वरूप विभागी मम्मटोक्तदिशा विमुद्रेत ।

II. विवक्षितान्यपरवाच्यध्वनिं विवृणुत ।

10

अथवा

मम्मटोक्त काव्यलक्षणं विशदयत ।

III. स्थायीभावानां विषये प्रबन्धमारचयत ।

10

अथवा

गुणीभूतव्यङ्ग्यं नाम किम् ? विशदीकुरुत ।

IV. चतुर्णां लघुटिप्पणीः लिखत ।

10

१) भावशान्तिः ।

२) विप्रलम्भशुक्लः ।

३) शब्दशक्तिध्वनिः ।

४) लाक्षणिकः ।

५) काव्यहेतुः ।

६) रसाभासः ।

V. चतुर्णां सप्रसन्नं-विवृणुतः

10

१) भारती कवेर्जयति ।

२) रसादीनां अनन्तत्वाद् भेद एको हि गण्यते ।

३) लक्षणारोपिता क्रिया

४) अत्यन्त तिरस्कृतवाच्यध्वनिः

५) न पुनः तस्याधमस्यान्तिकम् ।

६) अव्यञ्चं त्ववरं स्मृतम् ।

VI. अलङ्काराणां प्रति दण्डिनः उपायनम् स्पष्टीकुरुत ।

10

अथवा

'रीतिरात्माकाव्यस्य' विशदयत ।

VII. चतुर्णां विवृणुत ।

10

१) आख्यायिका-कथा भेदः ।

२) भामहः ।

३) काव्यमीमांसा ।

४) अभिनवगुप्तः ।

५) कुवलयानन्दः ।

६) वक्रोक्ति सिद्धान्तः ।

